
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Одеський національний медичний університет

Наукова бібліотека

Поляков Анатолій Євгенович

Професор ОНМедУ

зав. кафедрою внутрішньої медицини № 3

Заслужений діяч науки і техніки України

(до 70-річчя з дня народження)

Біобібліографічний покажчик

Одеса
2021

УДК 016:616.1/4(477.74-25)(092)
П542

Серія заснована в 2016 році

Укладачі (співробітники бібліотеки ОНМедУ):

Швидка Яна Вільямівна – зав. сектором довідково-бібліографічним відділом (ДБВ)

Романюк Оксана Олександрівна – зав. ДБВ

Погоріла Оксана Петрівна – зав. сектором ДБВ

Онікієнко Вікторія Григорівна – зав. сектором ДБВ

Слюсаренко Наталія Борисівна – гол. бібліограф

Гаріна Наталія Вікторівна – директор

Антропова Наталія Володимирівна – заст. директора

П542

Поляков Анатолій Євгенович. Професор ОНМедУ, зав. кафедрою внутрішньої медицини № 3 : біобібліографічний покажчик / укладачі : Я. В. Швидка, О. О. Романюк, О. П. Погоріла, В. Г. Онікієнко, Н. Б. Слюсаренко, Н. В. Гаріна, Н. В. Антропова ; передмова : Н. В. Гаріна, О. О. Романюк ; фот. : В. Г. Онікієнко, О. П. Погоріла. – Одеса, 2021. – 45 с. – (Вчені-ювіляри ОНМедУ ; вип. 24).

УДК 016:616.1/4 (477.74-25)(092)

Біобібліографічний покажчик містить відомості про життєвий і творчий шлях професора Полякова А. Є., його наукові праці, а також відомості про праці магістрантів і дисертантів, які захищалися під керівництвом вченого. Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів медичних вузів.

© Швидка Я. В., Романюк О. О., Погоріла О.П., Онікієнко В. Г.,
Слюсаренко Н. Б., Гаріна Н. В., Антропова Н. В., 2021

© Гаріна Н. В., Романюк О. О., передмова, 2021

© Онікієнко В. Г., Погоріла О. П., фот., 2021

© ОНМедУ, 2021

Біобібліографічний покажчик

(Вчені-ювіляри ОНМедУ; вип. 24)

Зміст

Передмова	4
Короткі біографічні відомості.....	5
Наукові праці проф. Полякова А. Є.	6
Автореферати і дисертації	6
Монографії	7
Навчальні посібники і методичні рекомендації.....	8
Наукові статті	11
Матеріали збірників і конференцій	18
Патенти.....	35
Науково-педагогічна діяльність.....	37
Іменний покажчик співавторів.....	40
Українською.....	40
Російською	42
Англійською.....	44
Література.	45

ПЕРЕДМОВА

Дане видання присвячене професору Полякову Анатолію Євгеновичу, професору ОНМедУ, доктору медичних наук, зав. кафедрою внутрішньої медицини № 3. Показчик складається з 3-х розділів:

- 1) Розділ «Короткі біографічні відомості» містить відомості про життя і науковий шлях вченого.
- 2) Розділ «Наукові праці» – містить дисертаційні праці, монографії, навчальні посібники, матеріали конференцій і наукові статті вченого, а також патенти. Документи розташовано в хронологічному порядку, в межах року – побудова за абеткою.
- 3) «Науково-педагогічна діяльність» – містить відомості про праці дисертантів, що виконувалися під керівництвом вченого. Розділ структуровано за алфавітом прізвищ.

Бібліографічний опис документів здійснений відповідно до вимог ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». Документи, які не представлені в фондах бібліотеки ОНМедУ, позначені астериском (*).

Допоміжний апарат представлений іменним показчиком співавторів. Іменний показчик структурований за алфавітом і складається із прізвищ співавторів, поданих мовою оригіналу, з посиланнями на відповідну сторінку і номер запису – через косу риску (/).

Н. В. Гаріна, О. О. Романюк

КОРОТКІ БІОГРАФІЧНІ ВІДОМОСТІ

Анатолій Євгенович Поляков народився в 1951 р. В 1974 р. закінчив лікувальний факультет Одеського медичного інституту ім. Н. І. Пирогова. З 1975 по 1977 рр. працював клінічним ординатором, а з 1977 по 1980 рр. – аспірантом кафедри госпітальної терапії. Анатолій Євгенович – учень професора Людмили Йосипівни Алейникової (1,с.207).

В 1984 році Поляков А.Є. захистив кандидатську дисертацію: «Роль гіпоксії в патогенезі тромбозу коронарних артерій серця і його профілактика шляхом застосування комплексу антигіпоксантів». З 1998 по 1999 рр. працює деканом медичного факультету іноземних студентів Одеського державного медичного університету. В 1999 р. Поляков А.Є. захищає докторську дисертацію: «Значення рідкокристалічного (мезоморфного) стану ліпідів у патогенезі атеросклерозу та діагностиці атерогенних дисліпідемій». З 1999 по 2000 рр. працює деканом медичного факультету № 2 ОДМУ. З 2000 по 2007 рр. Анатолій Євгенович очолював кафедру факультетської терапії Одеського державного медичного університету, а в 2005 р отримав звання професора. З 2007 р. проф. Поляков А.Є. очолює кафедру внутрішньої медицини № 3 (1,с.207).

В 2016 р. указом Президента України Полякову А.Є. присвоєне почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» (2).

Проф. Поляков А.Є. – автор понад 170 наукових робіт, в тому числі 6 патентів і монографії. Наукові дослідження загалом присвячені патогенезу атеросклерозу і атеротромбозу, діагностиці атерогенних дисліпідемій, факторів кардіоваскулярного ризику. Поляков А.Є. обґрунтував і сформулював ліпідну рідкокристалічну теорію атерогенезу (1,с.207).

НАУКОВІ ПРАЦІ проф. ПОЛЯКОВА А.Є.

Автореферати і дисертації

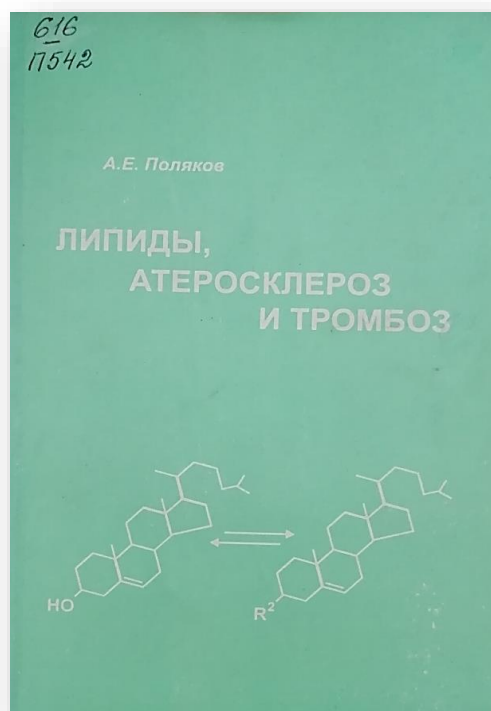
1. Поляков А. Е. Роль гипоксии в патогенезе тромбоза коронарных артерий сердца и его профилактика путем применения комплекса антигипоксантов : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. мед. наук / А. Е. Поляков. – Харьков, 1984. – 20 с.*
2. Поляков А. Є. Значення рідиннокристалічного (мезоморфного) стану ліпідів у патогенезі атеросклерозу та діагностиці атерогенних дисліпідемій: кліні.-експерим. дослідж. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра мед. наук / А. Є. Поляков ; Харк. держ. мед. ун-т, Одес. держ. мед. ун-т. – Харків, 1997. – 40 с.

Монографії

-1997-

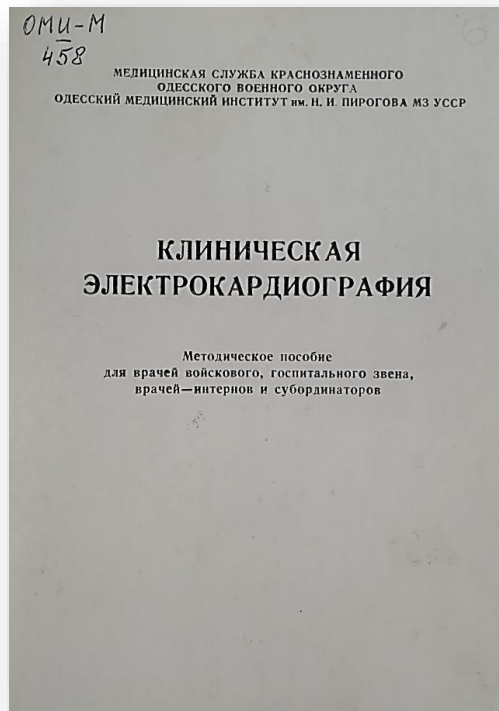
Поляков А. Е.

Липиды, атеросклероз и тромбоз : монография / А. Е. Поляков ; Одес. гос. мед. ун-т. – Одесса : АОЗТ ИРЭКТТ, 1997. – 204 с.

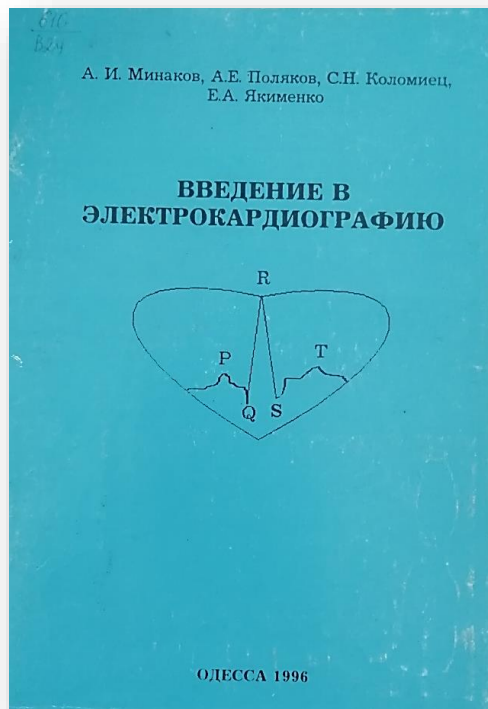
Навчальні посібники

-1988-

Клиническая электрокардиография : метод. пособие для врачей войскового, госпитального звена, врачей-интернов и субординаторов / Одес. гос. мед. ин-т им. Н. И. Пирогова ; сост. : А. И. Минаков [и др.] ; под ред. В. М. Юрлова. – Одесса, 1988. – 87 с.

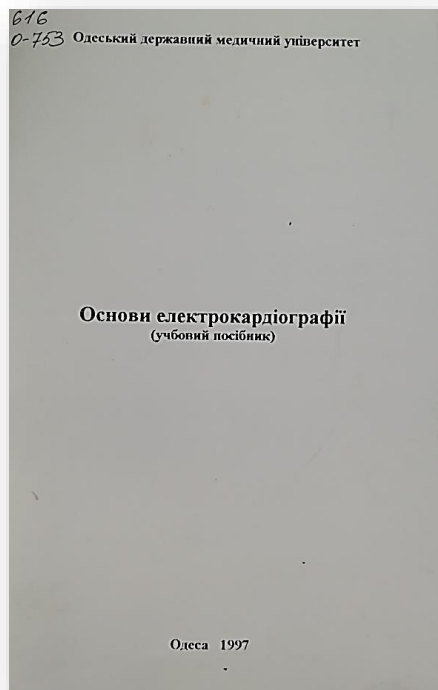
-1996-

Введение в электрокардиографию : (учеб. пособие для студентов мед. вузов, врачей-интернов, терапевтов и кардиологов) / А. И. Минаков, А. Е. Поляков, С. Н. Коломиец, Е. А. Якименко ; под ред. В. Н. Запорожана ; Одес. гос. мед. ун-т. – Одесса, 1996. – 84 с.

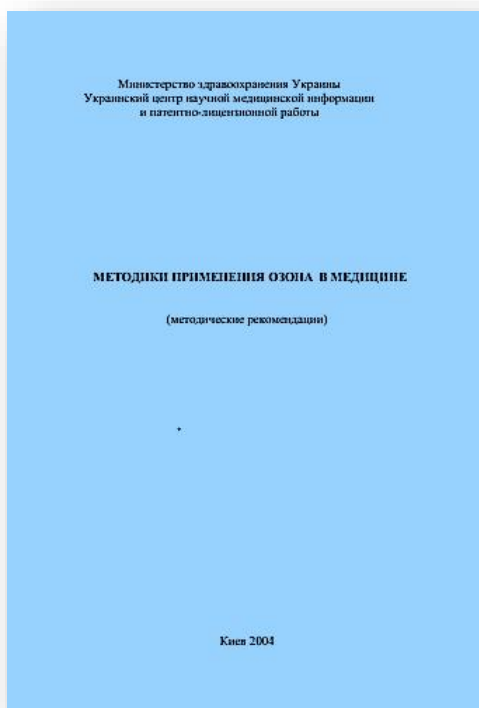

-1997-

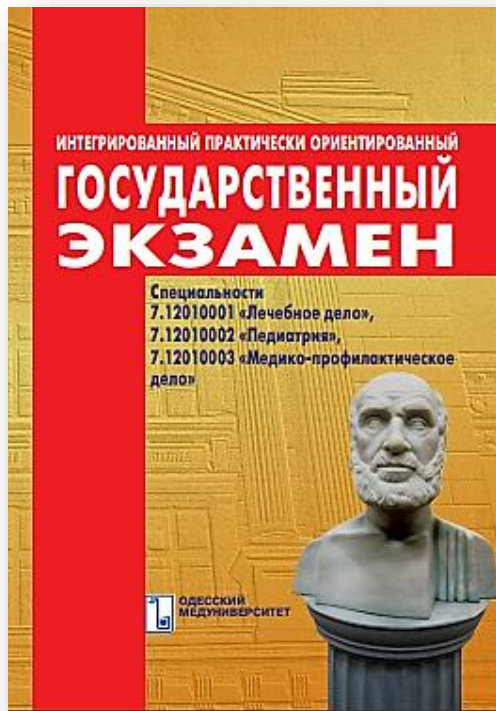
Основы електрокардіографії : (учб. посіб. для студентів і лікарів) / О. І. Мінаков, О. А. Якіменко, С. М. Коломієць [та ін.] ; за ред. О. І. Мінакова ; Одес. держ. мед. ун-т. – Одеса, 1997. – 107 с.

-2004-

Методики применения озона в медицине : (метод. рекомендации) / сост. : И. П. Шмакова [и др.]. – Киев, 2004. – 39 с.*

-2014-

Интегрированный практически ориентированный государственный экзамен. Специальности 7.12010001 "Лечебное дело", 7.12010002 "Педиатрия", 7.12010003 "Медико-профилактическое дело" [Электронный ресурс] : учеб. пособие / А. В. Зубаренко, В. В. Грубник, В. Н. Запорожан [и др.] ; под общ. ред. В. Н. Запорожана. – Одесса : ОНМедУ, 2014. – 298 с. – (CD-ROM).

Наукові статті

-1989-

1. Поляков А. Е. Метод исследования агрегационной функции тромбоцитов / А. Е. Поляков, В. А. Черняк // Лабораторное дело. – 1989. – № 10. – С. 19–20.

-1990-

2. Поляков А. Е. Противогипоксическая терапия в профилактике тромбоз коронарных артерий при ишемической болезни сердца / А. Е. Поляков, Х. Э. Чарыев, Т. Н. Прокопова // Здоровоохранение Туркменистана. – 1990. – № 1. – С. 13–15.*

-1995-

3. Поляков А. Е. Жидкокристаллическое состояние липидов и атеросклероз (исследование на культуре клеток) / А. Е. Поляков // Фізіологічний журнал. – 1995. – № 3/4. – С. 90–96.*
4. Поляков А. Е. Исследование липидов плазмы крови и артериальной стенки у больных атеросклерозом / А. Е. Поляков // Український кардіологічний журнал. – 1995. – № 6. – С. 32–34.
5. Поляков А. Е. Кристаллический холестерин как фактор тромбообразования / А. Е. Поляков // Фізіологічний журнал. – 1995 – № 5/6. – С. 97–102.

-1997-

6. Поляков А. Е. Жидкокристаллическое (мезофазное) состояние липидов и агрегация тромбоцитов у больных ишемической болезнью сердца / А. Е. Поляков // Український кардіологічний журнал. – 1997. – № 4, вип. II. – С. 11–13.*

7. Поляков А. Е. Определение способности липидной фракции плазмы крови к образованию жидкокристаллической фазы как метод диагностики атерогенных дислипидемий / А. Е. Поляков // Український кардіологічний журнал. – 1997. – № 5, вип. II. – С. 21–24.*
8. Поляков А. Е. Электрические жидкие кристаллы и атеросклероз (экспериментальное исследование) / А. Е. Поляков // Український кардіологічний журнал. – 1997. – № 4, вип. II. – С. 101–103.*
9. Поляков А. Е. Электрические свойства липидов атеросклеротических поражений артериальной стенки человека / А. Е. Поляков, А. П. Федчук // Український кардіологічний журнал. – 1997. – № 6, вип. II. – С. 14–18.*
10. Поляков А. Є. Рідиннокристалічний (мезофазний) стан ліпідів та піноподібні клітини артеріальної стінки під час атеросклерозу / А. Є. Поляков // Медичні перспективи. – 1997. – № 4. – С. 19–21.

-1998-

11. Поляков А. Е. Кристаллохимические свойства липидов артериальной стенки при атеросклерозе (математическое моделирование) / А. Е. Поляков, А. П. Федчук, Л. С. Шакурн // Вісник проблем біології і медицини. – 1998. – № 2. – С. 95–99.*
12. Поляков А. Е. Липиды, липопротеиды, атеросклероз и ишемическая болезнь сердца / А. Е. Поляков, Т. Н. Прокопова // Український кардіологічний журнал. – 1998. – № 9. – С. 5–10.
13. Поляков А. Е. Оценка значимости показателей ультразвуковой сонографии в диагностике атеросклеротического поражения артерий / А. Е. Поляков, Т. Н. Прокопова, С. Н. Коломиец // Вісник проблем біології і медицини. – 1998. – № 9. – С. 68–74.*

14. Поляков А. Е. Противоатеросклеротическое действие липопротеидов высокой плотности – реальность или миф? / А. Е. Поляков // Український кардіологічний журнал. – 1998. – № 4. – С. 74–77.
15. Поляков А. Е. Состояние перекисного окисления липидов в крови и артериальной стенке больных атеросклерозом / А. Е. Поляков // Вісник проблем біології і медицини. – 1998. – № 9. – С. 60–67.*
16. Поляков А. Є. Артеріальна гіпертензія і атеросклероз: гіпотеза причинно-наслідкового зв'язку / А. Е. Поляков // Одеський медичний журнал. – 1998. – № 4. – С. 33–35.

-2001-

17. Петросян О. В. Дифузний нетоксичний зоб та вагітність / О. В. Петросян, А. Є. Поляков // Вісник морської медицини. – 2001. – № 4. – С. 53–56.

-2004-

18. Поляков А. Е. Субфракционный состав сыворотки крови у больных с Q - инфарктом миокарда / А. Е. Поляков, Е. В. Хижняк // Врачебная практика. – 2004. – № 4. – С. 26–29.
19. Поляков А. Є. Віддалені результати відновлювального лікування хворих на інфаркт міокарда на стаціонарному етапі реабілітації із застосуванням медичного озону / А. Є. Поляков, О. Г. Солоденко, С. М. Коломієць // Вестник физиотерапии и курортологии. – 2004. – № 3. – С. 81–82.
20. Поляков А. Є. Вплив ліпідного спектра на величину електричного заряду атеросклеротичних уражень / А. Є. Поляков, Л. І. Ковальчук, О. П. Федчук // Досягнення біології та медицини. – 2004. – № 2. – С. 52–54.

21. Савельєва О. В. Особливості продукції інтерлейкіна-1 β у ліквідаторів аварії на Чорнобильській АЕС, хворих на ішемічну хворобу серця / О. В. Савельєва, А. Є. Поляков // *Врачебная практика.* – 2004. – № 4. – С. 17–19.

-2005-

22. Біофізичні аспекти або електрична концепція вазоспастичної стенокардії / А. Є. Поляков, Л. І. Ковальчук, Т. М. Прокопова, О. П. Федчук // *Досягнення біології та медицини.* – 2005. – № 1. – С. 16–21.

23. Застосування симвастатину у хворих на вазоспастичну стенокардію / А. Є. Поляков, Л. І. Ковальчук, Т. М. Прокопова, Т. Б. Євдокимова // *Одеський медичний журнал.* – 2005. – № 1. – С. 72–74.

24. Поляков А. Е. Полисистемный подход в оценке нестабильности атеросклеротического процесса / А. Е. Поляков, Л. А. Носкин, В. В. Шишкин // *Вісник морської медицини.* – 2005. – № 4. – С. 9–12.

25. Экспресс-диагностика ургентных состояний по оценке гомеостаза методом лазерной корреляционной спектроскопии / Ю. П. Ковальчук, Л. А. Носкин, С. Б. Ланда [и др.] // *Клинико-лабораторный консилиум.* – 2005. – № 7. – С. 21–23.*

-2006-

26. Поляков А. Е. Определение множественной лекарственной устойчивости *M. tuberculosis* различными методами / А. Е. Поляков, С. Г. Сафонова, О. И. Скотникова // *Проблемы туберкулеза и болезней легких.* – 2006. – № 6. – С. 40–42.

27. Поляков А. Е. С-реактивный белок как прогностический фактор у больных с ишемической болезнью сердца / А. Е. Поляков, В. В. Шишкин // *Український кардіологічний журнал.* – 2006. – № 1. – С. 64–66.

28. Поляков А. Є. Вплив озонотерапії на толерантність до фізичного навантаження хворих на інфаркт міокарда у підгострому періоді на лікарняному етапі реабілітації / А. Є. Поляков, О. Г. Солоденко // Медична реабілітація, курортологія, фізіотерапія. – 2006. – № 1 – С. 21–22.

-2007-

29. Перспективы применения β -адреноблокаторов в лечении больных с артериальной гипертензией умеренных и тяжелых форм / С. А. Андриевская, С. В. Калинин, В. К. Кротенко, А. Е. Поляков // Український терапевтичний журнал. – 2007. – № 1. – С. 26–31.

30. Поляков А. Е. Прямой нитратредуктазный метод определения лекарственной чувствительности MYCOBACTERIUM TUBERCULOSIS / А. Е. Поляков, И. К. Мазурова // Журнал микробиологии, эпидемиологии и иммунобиологии. – 2007. – № 5. – С. 94–96.

-2008-

31. Поляков А. Е. Исследование липидов плазмы крови и артериальной стенки у больных атеросклерозом / А. Е. Поляков // Український кардіологічний журнал. – 2008. – № 6. – С. 32–34.*

32. Поляков А. Е. Одесская терапевтическая школа – мост из прошлого в будущее / А. Е. Поляков, Е. М. Левченко, Н. Г. Мартынова // Одеський медичний журнал. – 2008. – № 3. – С. 38–42.

-2009-

33. Концепція викладання положень доказової медицини з позиції безперервного професійного розвитку лікарів / А. Є. Поляков, Л. І. Ковальчук, О. М. Муравська, Т. М. Прокопова // Медична освіта. – 2009. – № 1. – С. 34–35.

34. Поляков А. Е. Кристаллический холестерин как фактор тромбообразования / А. Е. Поляков // Фізіологічний журнал. – 2009. – № 5/6. – С. 97–102.

-2011-

35. Зв'язок субклінічних концентрацій С-реактивного білка у хворих на ішемічну хворобу серця зі стенозом коронарних судин / А. Є. Поляков, В. В. Шишкін, Л. І. Ковальчук, І. А. Лаврова // Досягнення біології та медицини. – 2011. – № 2. – С. 46–48.

36. Поляков А. Є. Значення субклінічних концентрацій С - реактивного білка у хворих на різні форми ішемічної хвороби серця / А. Є. Поляков, Л. І. Ковальчук, В. В. Шишкін // Одеський медичний журнал. – 2011. – № 1. – С. 44–46.

-2012-

37. Поляков А. Є. Ефективність еналаприлу в пацієнтів з помірною артеріальною гіпертензією та різними значеннями С-реактивного білка / А. Є. Поляков, А. В. Степанова // Одеський медичний журнал. – 2012. – № 1. – С. – С.46–48.

-2015-

38. Поляков А. Є. Ефекти Лозартану в складі комбінованої терапії цукрового діабету 2 типу та артеріальної гіпертензії в залежності від варіанту інсерційно-делеційного поліморфізму гену ангіотензин-перетворюючого фермента / А. Є. Поляков, Т. Ю. Понятовська // Вісник морської медицини. – 2015. – № 3. – С. 45–50.

-2019-

39.Кравченко Л. С. Стан ротової порожнини у хворих на ішемічну хворобу серця та його корекція / Л. С. Кравченко, А. Є. Поляков, Я. І. Іванова // Одеський медичний журнал. – 2019. – № 6. – С. 28–32.

-2020-

40.Effect of the new dental elixir on the condition of rats' periodontal tissues with simulated metabolic syndrome / L. S. Kravchenko, O. L. Appelhans, A. Ye. Polyakov [et al.] // Світ медицини та біології. – 2020. – № 4. – С. 179–183.*

Матеріали збірників і конференцій

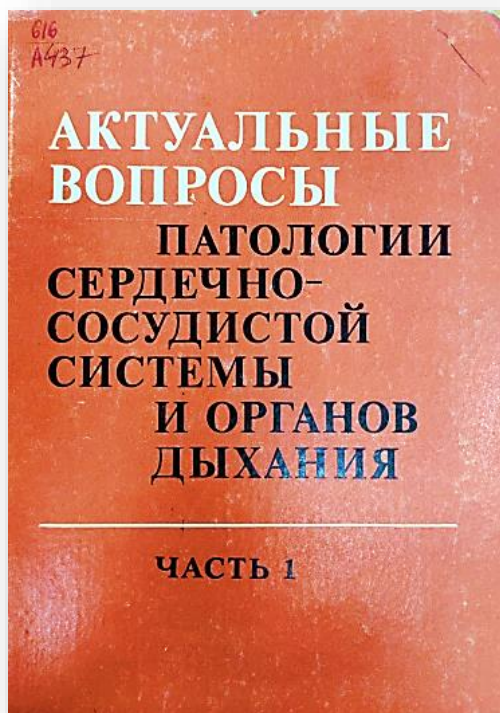
-1980-

ФОТО ВІДСУТНЄ

Поляков А. Е.

Роль красталлического холестерина в патогенезе Коронаротромбоза (патологическое исследование) / А. Е. Поляков // Ишемическая болезнь сердца, инфаркт миокарда : науч.-практ. конф. : программа к тез. – Одесса, 1980. – С. 13.*

-1981-

Поляков А. Е.

Влияние комплекса противогипоксических средств на гемокоагуляцию у больных промежуточными формами ишемической болезни сердца / А. Е. Поляков // Актуальные вопросы патологии сердечно-сосудистой системы и органов дыхания : XII респ. науч. конф., окт. 1981 г., Одесса : тез. докл. – Киев : Наукова думка, 1981. – Ч. 1. – С. 242.

ФОТО ВІДСУТНЄ

-1982-

Поляков А. Е.
Новые аспекты патогенеза тромбообразования в коронарных артериях при ишемической болезни сердца в пожилом и старческом возрасте / А. Е. Поляков // IV Всесоюзный съезд геронтологов и гериатров, 14–17 сент. 1982 г., Кишинев : тез. и реф. докл. – Киев, 1982. – С. 308.*

ФОТО ВІДСУТНЄ

-1992-

Поляков А. Е.
Мезоморфное состояние и состав липидов при атеросклерозе в позднем онтогенезе / А. Е. Поляков, В. М. Юрлов // Актуальные вопросы гериатрии в клинике внутренних болезней, 28–30 апр. 1992 г., Ростов-на-Дону. – Ростов н/Д., 1992. – С. 129–131.*

ФОТО ВІДСУТНЄ

-1993-

Діелектрична спектроскопія ліпідної фракції плазми крові хворих на атеросклероз / А. Є. Поляков, В. М. Юрлов, О. П. Федчук, С. М. Коломієць // IV з'їзд кардіологів України, 15–17 верес. 1993 р., Дніпропетровськ : тези доп. – Київ, 1993. – С. 27.*

Поляков А. Є.
Концентрація електрично заряджених центрів в уражених атеросклерозом стінках артерій та вплив атероматозного детриту на клітинну проліферацію / А. Є. Поляков, О. П. Федчук // Так само. – С. 36.*

ФОТО ВІДСУТНЄ

-1994-

Поляков А. Є.

Рідкокристалічний стан ліпідів та проліферативна активність культури ембріональних фібробластів людини / А. Є. Поляков // II національний конгрес геронтологів і геріатрів України, 4–6 жовт. 1994 р., Київ : тези доп. – Київ, 1994. – Ч. II. – С. 516.*

ФОТО ВІДСУТНЄ

Ferro-electric phase transitions in liquid crystalline state of arteria walls affected by athero-sclerosis / A. E. Poliakov, V. M. Yurlov, A. P. Fedchouk [et al.] // 15-th International Liquid Chrystal Conference, 3–8 July 1994, Budapest : abstracts. – Budapest, 1994. – Vol. 2. – Sess. G-I. – P. 856.*

ФОТО ВІДСУТНЄ

-1996-

Сегнето-електрические фазовые переходы в жидкокристаллической фазе вещества стенок артерий поражённых атеросклерозом / А. Е. Поляков, А. П. Федчук, Р. А. Руденко [и др.] // Дисперсные системы : 17-я конф. стран СНГ, 23–27 сент. 1996 г., Одесса : тез. докл. – Одесса, 1996. – С. 211–212.*

-2001-

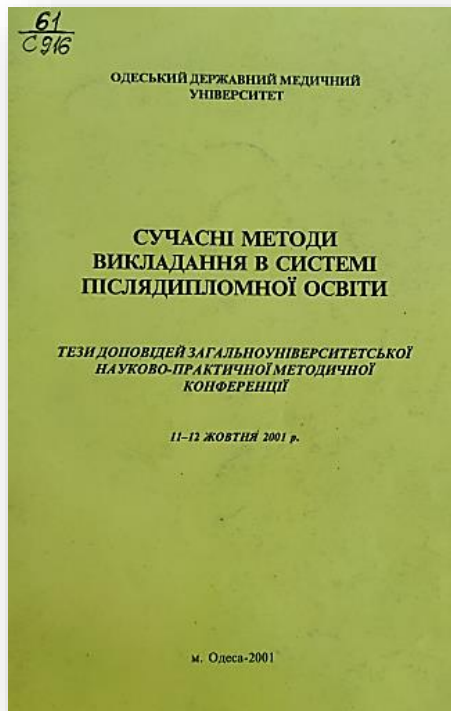

ФОТО ВІДСУТНЄ

Власенко О. І.

Роль комп'ютерів в післядипломній підготовці лікарів-терапевтів / О. І. Власенко, А. Є. Поляков, С. В. Пришва // Сучасні методи викладання в системі післядипломної освіти : загальноунів. наук.-практ. метод. конф., 11–12 жовт. 2001 р., Одеса : тези доп. – Одеса, 2001. – С. 7.

Поляков А. Е.

Липидная жидкокристаллическая гипотеза спазма коронарных артерий сердца / А. Е. Поляков, Л. И. Ковальчук, А. П. Федчук // Атеросклероз и атеротромбоз: новое в патогенезе, клинике, лечение : респ. науч.-практ. конф. : материалы. – Харьков, 2001. – С. 90–91.*

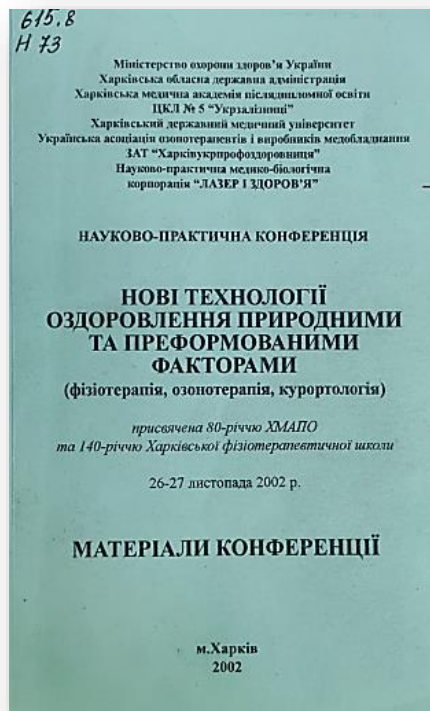

ФОТО ВІДСУТНЄ

-2002-

Досвід застосування озонотерапії у відновлювальному лікуванні хворих на інфаркт міокарда / А. Є. Поляков, Г. М. Солоденко, С. М. Коломієць, О. Г. Солоденко // Нові технології оздоровлення природними та преформованими факторами (фізіотерапія, озонотерапія, курортологія) : наук. практ конф., присвяч. 80-річчю ХМАПО та 140-річчю Харків. фізіотерапевт. школи, 26–27 листоп. 2002 р., Харків : матеріали. – Харків : ХМАПО, 2002. – С. 180.

Поляков А. Е.

Перспективы применения лазерной корреляционной спектроскопии в ранней диагностике инфаркта миокарда с наличием зубца Q / А. Е. Поляков, Е. В. Хижняк // Біофізичні стандарти та інформаційні технології в медицині : наук.-практ. конф., листоп. 2002 р., Одеса : матеріали. – Одеса : Астропринт, 2002. – С. 29.*

-2003-

Изменение показателей атерогенности липопротеидов под влиянием комплексной восстановительной терапии больных с инфарктом миокарда на больничном этапе реабилитации / А. Е. Поляков, А. Г. Солоденко, Г. Н. Солоденко [и др.] // Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяч. 100-річчю кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії Одеського державного медичного університету, жовт. 2003 р., Одеса. – Одеса, 2003. – С. 54–55.

Поляков А. Е.
Вариабельность ритма сердца у больных сахарным диабетом 2-го типа / А. Е. Поляков, А. П. Грабченко // Там же. – С. 50–52.

Поляков А. Е.
Макрососудистая реактивность у больных сахарным диабетом 2 типа в сочетании с артериальной гипертензией / А. Е. Поляков, А. П. Грабченко // Там же. – С. 48–50.

Поляков А. Е.
Ориентационная самоорганизация липидных включений атеросклеротических поражений и ее роль в патогенезе ИБС / А. Е. Поляков // Там же. – С. 52–54.

-2004-

ФОТО ВІДСУТНЄ

Поляков А. Е.

Атеросклеротическая бляшка как модель электрического конденсатора / А. Е. Поляков, Л. И. Ковальчук, Т. Н. Прокопова // Сучасні методи діагностики та лікування в клініці внутрішніх хвороб : Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю : матеріали. – Вінниця, 2004.*

ФОТО ВІДСУТНЄ

Поляков А. Е.

Влияние симвастатина на динамику содержания липидов в плазме крови у больных ишемической болезнью сердца / А. Е. Поляков, Л. И. Ковальчук, Т. Н. Прокопова // VII Національний конгрес кардіологів України : матеріали. – Київ : СПД Коляда О.П., 2004. – С. 183–184.*

Поляков А. Е.

Изучение субфракционного состава сыворотки крови в остром периоде инфаркта миокарда / А. Е. Поляков, Е. В. Хижняк // Там же. – С. 256.*

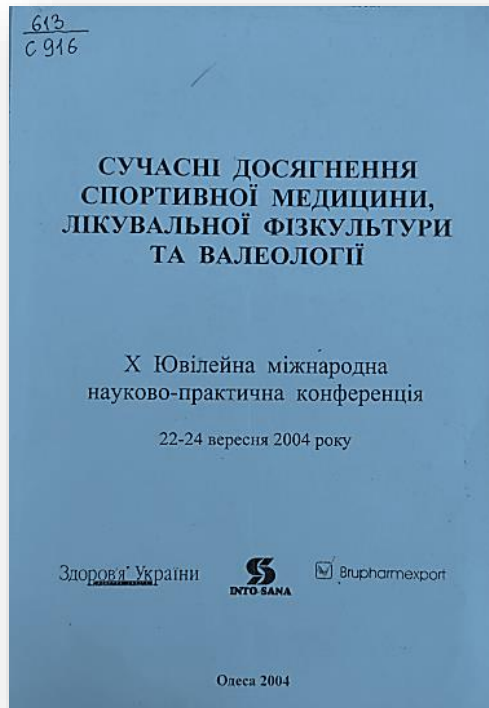

ФОТО ВІДСУТНЄ

Поляков А. Є.

Модифікація процесів перекісного окислення ліпідів та антиоксидантного захисту у хворих на інфаркт міокарда міокарда під впливом озонотерапії / А. Є. Поляков, Л. С. Кравченко, О. Г. Солоденко // Сучасні досягнення спортивної медицини, лікувальної фізкультури та валеології : X ювіл. міжнар. наук.-практ. конф., 22–24 верес. 2004 р., Одеса : матеріали. – Одеса, 2004. – С. 195.

Савельєва О. В.

Кількісна характеристика субпопуляцій Т-лімфоцитів у хворих на ішемічну хворобу серця ліквідаторів наслідків аварій на ЧАЕС / О. В. Савельєва, А. Є. Поляков // Так само. – С. 252–254.

Поляков А. Е.

Результаты анкетирования и суточного мониторирования ЭГК у больных вазоспастической стенокардией на фоне применения симвастатина / А. Е. Поляков, Л. И. Ковальчук, Т. Н. Прокопова // Метаболічний синдром-вектор сумісних зусиль у профілактиці та лікуванні серцево-судинних захворювань : наук.-практ. конф., 1 груд. 2004 р., Одеса : тези. – Одеса : КП ОМД, 2004. – С. 75–77.*

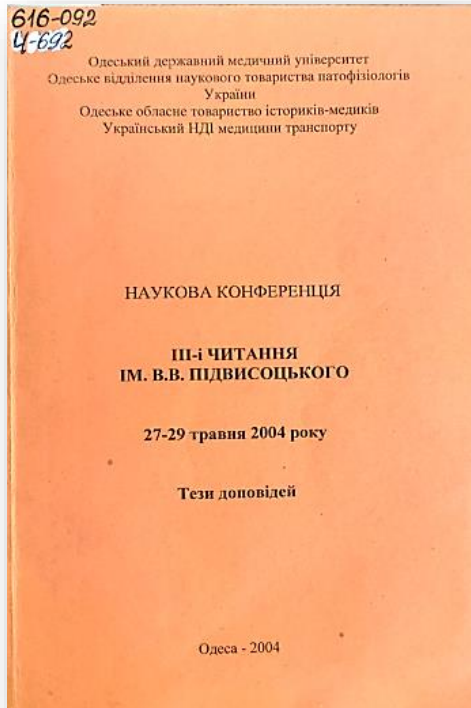

ФОТО ВІДСУТНЄ

Савельєва О. В.

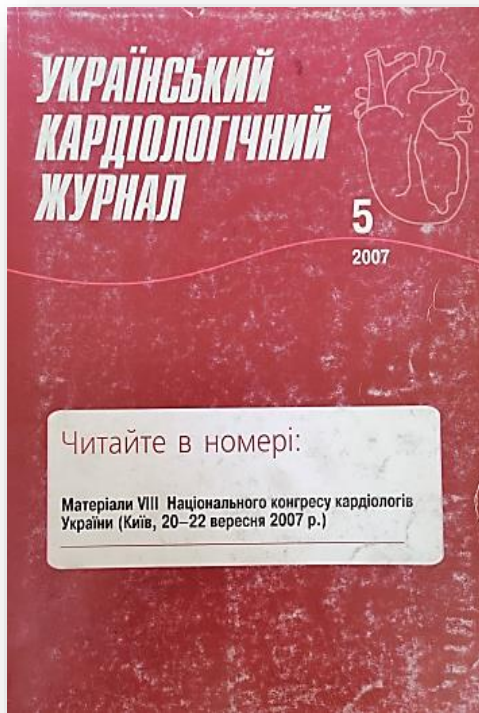
Особливості вмісту еритропоетину в сироватці периферійної крові хворих на ішемічну хворобу серця ліквідаторів аварії на ЧАЕС / О. В. Савельєва, А. Є. Поляков, В. К. Напханюк // III Читання ім. В. В. Підвисоцького : наук. конф., 27–29 трав. 2004 р., Одеса : тези доп. – Одеса : Одес. держ. мед. ун-т, 2004. – С. 81–82.

-2005-

Поляков А. Е.

Использование метода лазерной корреляционной спектроскопии в прогнозировании развития кардиогенного шока у больных с инфарктом миокарда / А. Е. Поляков, Е. В. Хижняк // Неотложная медицинская помощь : сб. ст. Харьков. гор. клин. больницы скорой неотлож. мед. помощи им. проф. А. И. Мещанинова. – Харьков : ХИУ, 2005. – Вып. 8. – С. 127–129.*

ФОТО ВІДСУТНЄ

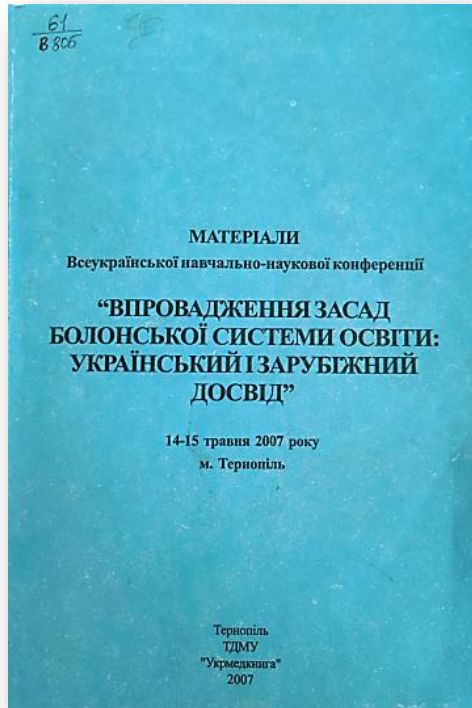
Поляков А. Є.

Ліпопротеїди та С-реактивний білок у хворих на ішемічну хворобу серця / А. Є. Поляков, В. В. Шишкін // Досягнення молодих вчених – майбутнє медицини : наук.-практ. конф. молодих вчених, 22 листоп. 2005 р., Харків : матеріали. – Харків, 2005. – С. 73–74.*

-2007-

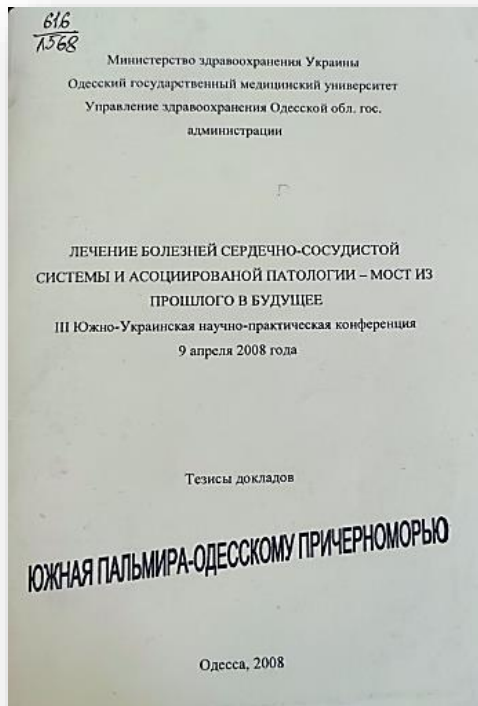
Поляков А. Е.

Изменения в сывороточном гомеостазе у пациентов с осложненным инфарктом миокарда / А. Е. Поляков, Е. В. Хижняк // Український кардіологічний журнал. – 2007. – № 5. – С. 160–161 (VIII Національний конгрес кардіологів України, 20–22 верес. 2007 р., Київ : матеріали).

Поляков А. Є.

Методологія оптимізації організації самостійної роботи студентів при викладанні терапії / А. Є. Поляков, Л. І. Ковальчук, Т. М. Прокопова // Впровадження засад Болонської системи освіти: український і зарубіжний досвід : Всеукр. навч.-наук. конф., 14–15 трав. 2007 р., Тернопіль : матеріали. – Тернопіль : Укрмеднига, 2007. – С. 285–286.

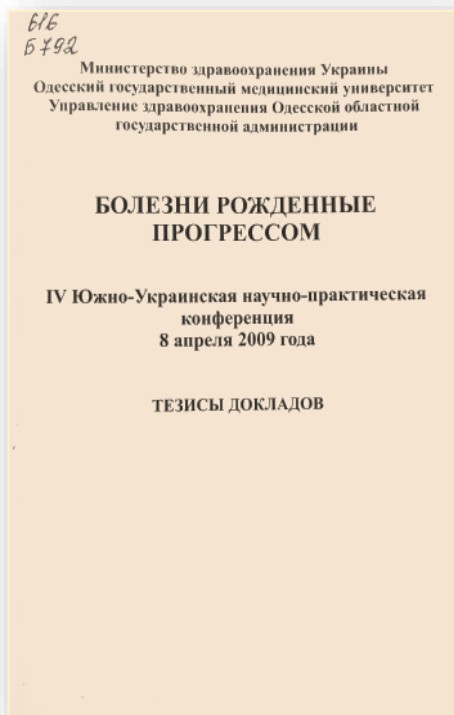

-2008-

Поляков А. Е.

Роль интегративных механизмов метаболической системы регуляции кислотно-щелочного гомеостаза в патогенезе атеросклероза / А. Е. Поляков, Е. О. Пахомова, Т. В. Трегуб // Лечение болезней сердечно-сосудистой системы и ассоциированной патологии – мост из прошлого в будущее : III Южно-Украинская науч.-практ. конф., 9 апр. 2008 р., Одесса : тез. докл. – Одесса : Етикет, 2008. – С. 86–87.

-2009-

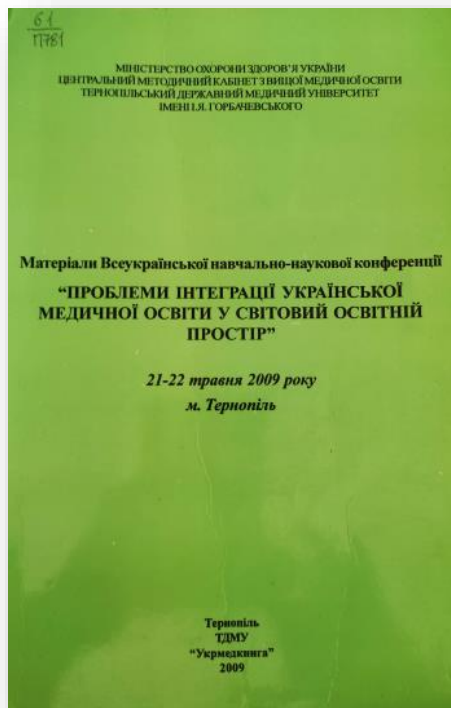

Іванова К. С.

Застосування гіполіпідемічної терапії у пацієнтів з атерогенними дисліпідеміями, хворих на вазоспастичну стенокардію / К. С. Іванова, А. Є. Поляков // *Болезни рожденные прогрессом : IV Южно-Укр. науч.-практ. конф., 8 апр. 2009 г., Одесса : тез. докл. – Одесса : ИздатИнформ, 2009. – С. 15.*

Степанова А. В.

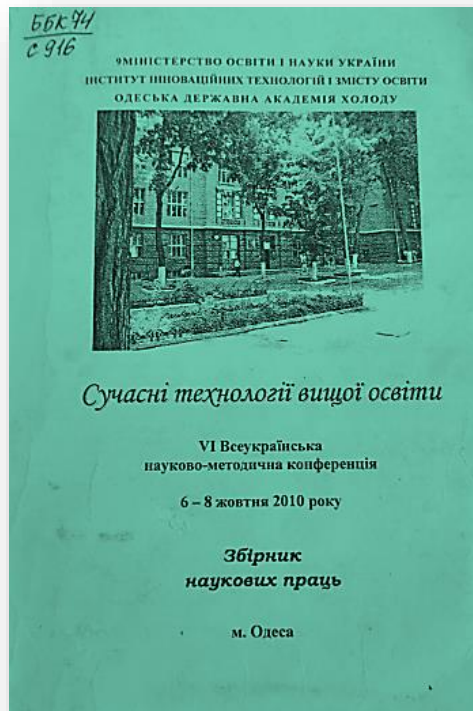
Артериальная гипертония и С-реактивный белок / А. В. Степанова, А. Е. Поляков // *Там же. – С. 40–41.*

Сучасний досвід післядипломної підготовки лікарів / А. Є. Поляков, Л. І. Ковальчук, Т. М. Прокопова [та ін.] // *Проблеми інтеграції української медичної освіти у світовий освітній простір : Всеукр. навч.-наук. конф., 21–22 трав. 2009 р., Тернопіль : матеріали. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2009. – С. 278–279.*

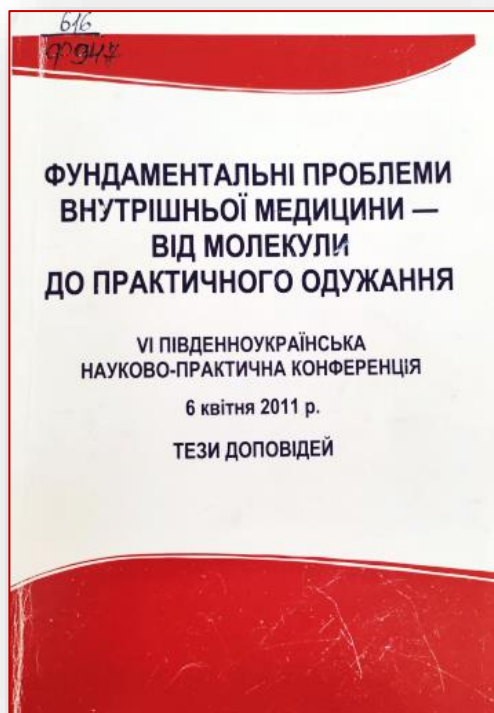

-2010-

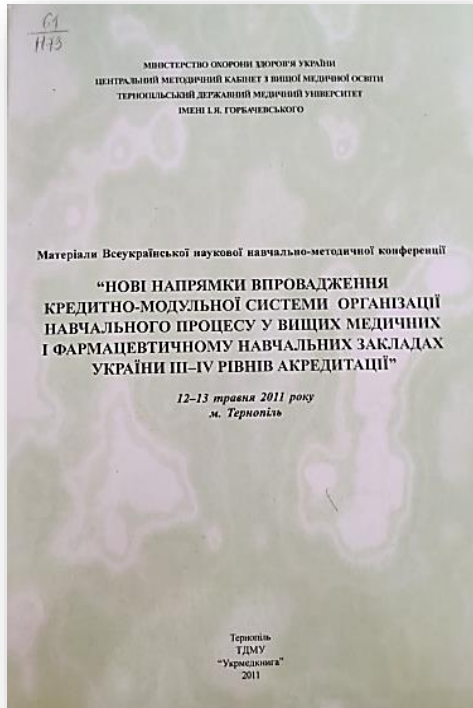
Нова організація навчання / А. Є. Поляков, О. В. Чернецька, О. М. Муравська, Г. В. Чернецька // Сучасні технології вищої освіти : VI Всеукр. наук.-метод. конф., 6–8 жовт. 2010 р., Одеса : зб. наук. праць. – Одеса : Вид-во ОДАХ, 2010. – С. 50–51.

-2011-

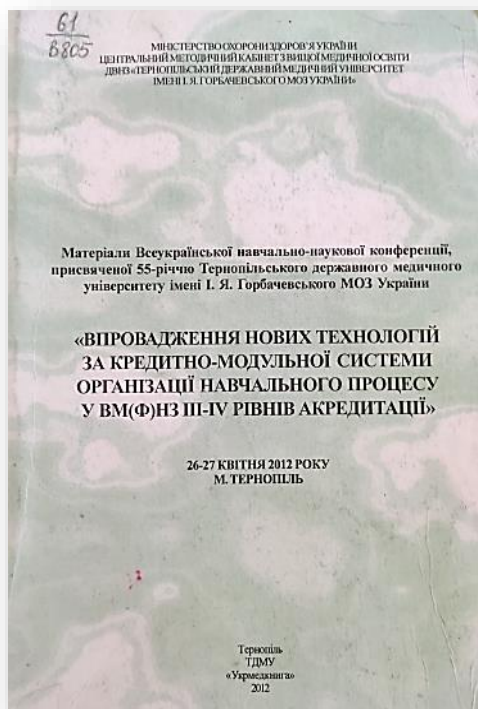
Поляков А. Е.
Влияние амлодипина на уровень С-реактивного белка в процессе лечения пациентов с умеренной артериальной гипертензией / А. Е. Поляков, А. В. Степнова, О. А. Карташ // Фундаментальні проблеми внутрішньої медицини – від молекули до практичного одужання : VI Південноукр. наук.-практ. конф., 6 квіт. 2011 р., Одеса : тези доп. – Одеса, 2011. – С. 131–132.

Поляков А. Е.
Одесская терапевтическая школа – 1900-2011 гг. / А. Е. Поляков // Там же. – С. 16–21.

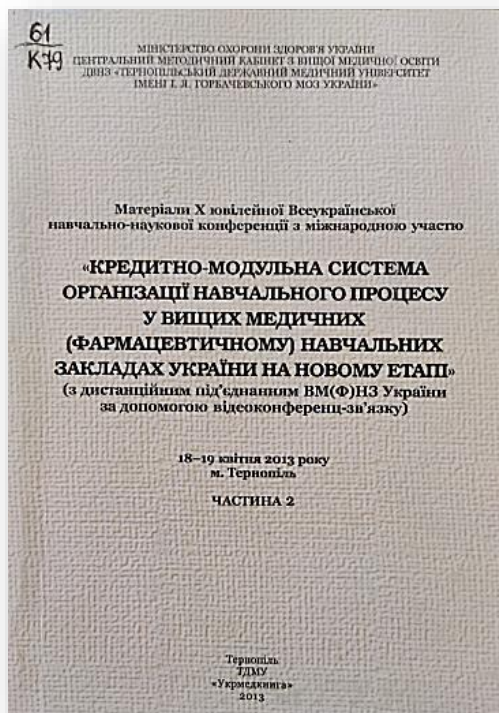
Шляхи удосконалення викладання внутрішніх хвороб за кредитно-модульною системою / А. Є. Поляков, Л. І. Ковальчук, В. В. Шишкін, Т. А. Єксарева // Нові напрямки впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих медичних і фармацевтичному навчальних закладах України III-IV рівнів акредитації : Всеукр. наук.- навч.- метод. конф., 12–13 трав. 2011 р., Тернопіль : матеріали. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2011. – С. 320–321.

-2012-

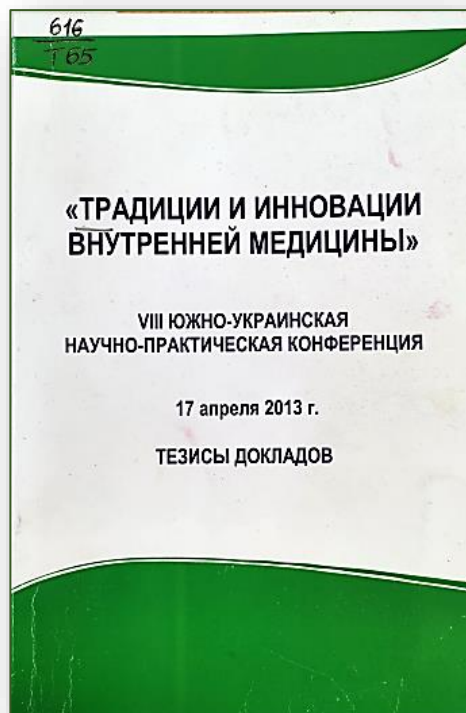

Досвід використання всесвітньої мережі у навчальному процесі на кафедрі терапевтичного профілю / А. Є. Поляков, Л. І. Ковальчук, О. М. Муравська [та ін.] // Впровадження нових технологій за кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ВМ(Ф)НЗ III-IV рівнів акредитації : Всеукр. навч.-наук. конф., присвяч. 55-річчю Тернопільського держ. мед. ун-ту ім. І. Я. Горбачевського МОЗ України, 26–27 квіт. 2012 р., Тернопіль : матеріали. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2012. – С. 369–370.

-2013-

Мотивація до навчання студентів-випускників у медичному ВНЗ / А. Є. Поляков, О. М. Муравська, Т. М. Прокопова [та ін.] // Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України на новому етапі (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : Х ювіл. Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, 18–19 квіт. 2013 р., Тернопіль : матеріали. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2013. – Ч. 2. – С. 616–617.

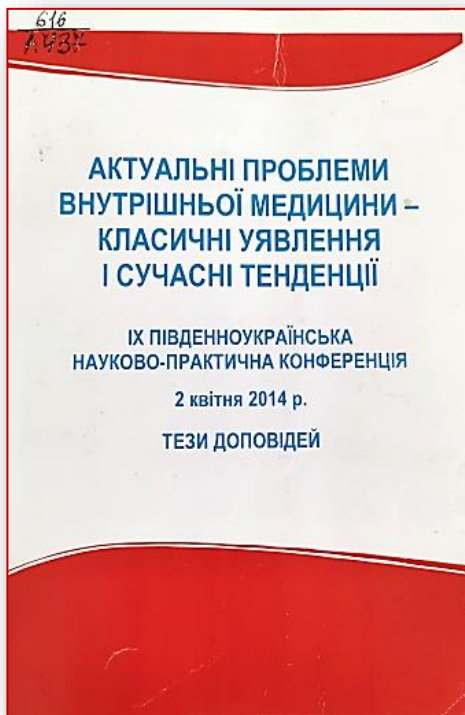
Поляков А. Е.

Роль семейного врача на начальном этапе реформирования системы охраны здоровья / А. Е. Поляков, В. Н. Шишкин // Традиции и инновации внутренней медицины : VIII Южно-Украинская науч.-практ. конф., посвящ. 100-летию со дня рождения акад. Н. М. Амосова (1913–2013), 17 апр. 2013 г., Одесса : тез. докл. – Одесса, 2013. – С. 152–153.

Поляков А. Є.

Субклінічні концентрації С-реактивного білка у хворих ішемічною хворобою серця з різним ступенем атеросклерозу коронарних артерій / А. Є. Поляков, К. С. Іванова // Так само. – С. 60–61.

-2014-

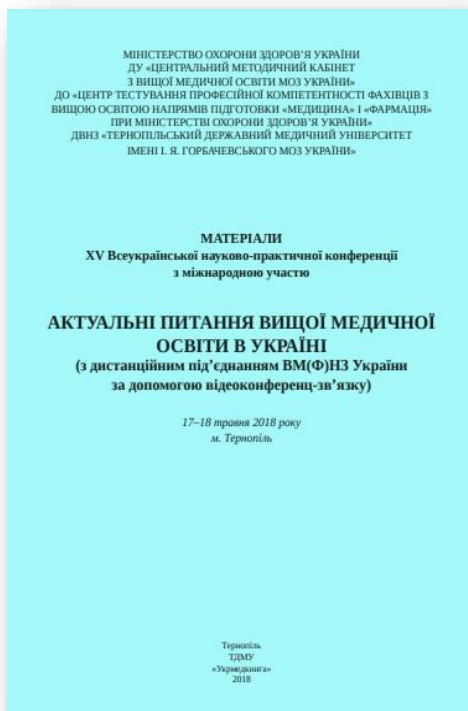
Поляков А. Е.

Особенности электрогенеза сердца у пациентов с гипертонической болезнью и ишемической болезнью сердца, ассоциированных с сахарным диабетом 2 типа / А. Е. Поляков, О. А. Карташ, И. Н. Годзиева // Актуальні проблеми внутрішньої медицини – класичні уявлення і сучасні тенденції : ІХ Південноукр. наук.-практ. конф., присвяч. 90-річчю з дня народж. проф. Л. І. Алейникової (1923–2013), 2 квіт. 2014 р., Одеса : тези доп. – Одеса, 2014. – С. 51–52.

Поляков А. Е.

Профессор Алейникова Л. И. – Врач. Ученый. Педагог (1923–1981) / А. Е. Поляков // Там же. – С. 11–13.

-2018-

Поляков А. Є.

Актуальність використання інтерактивних технологій навчання в медичних ВНЗ / А. Є. Поляков, О. В. Чернецька, Г. В. Чернецька // Актуальні питання вищої медичної освіти в Україні (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : XV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, 17–18 трав. 2018 р., Тернопіль : матеріали. – Тернопіль : ТДМУ, 2018. – С. 240.*

-2019-

Поляков А. Є.

Вплив спеки на перебіг ішемічної хвороби серця в Одеському регіоні / А. Є. Поляков, Т. М. Прокопова, В. В. Кедік // Актуальні питання внутрішньої медицини : III Наук.-практ. кардіоревматол. конф., 7–8 трав. 2019 р., Одеса : матеріали. – Одеса, 2019. – С. 52–53.

Патенти

-1997-

1. Пат. 19490, МПК G01N 1/40, G01N 23/20, A61P 9/10. Спосіб діагностики атерогенних дісліпідемій / Федчук О. П., Поляков А. Є., Руденко Р. О., Юрлов В. М. – Опубл. 25.12. 1997. – 3 с.*

-2003-

2. Пат. 56665 А Україна, МПК 7 А61В5/02, А61N1/44. Спосіб лікування хворих інфарктом міокарда / Поляков А. Є., Коломієць С. М., Солоденко Г. М., Солоденко О. Г. ; заявник та патентовласник Одес. держ. мед. ун-т. – № 2002086654 ; заявл. 12.08.2002 ; опубл. 15.05.2003, Бюл. № 5. – 2 с.*

-2004-

3. Пат. 64115, МПК А61N 5/06, А61В 10/00. Спосіб ранньої діагностики Q-інфаркту міокарда / Поляков А. Є., Хижняк О. В. – Опубл. 16.02. 2004. – 2 с.*

-2007-

4. Пат. 20561 U Україна, МПК(2006) А61В 10/00, А61N 5/00. Спосіб діагностики високого ризику розвитку гострих коронарних подій у хворих на ішемічну хворобу серця / Поляков А. Є., Носкін Л. О., Шишкін В. В. ; заявник та патентовласник Одес. держ. мед. ун-т. – № u200611235 ; заявл. 25.10.2006 ; опубл. 15.01.2007, Бюл. № 1. – 3 с.*
5. Пат. 22369, МПК А61К 33/06, А61К 9/127, А61N 1/30. Спосіб етапного комплексного відновлювального лікування хворих на хронічне обструктивне захворювання легенів / Поляков А. Є., Чернявський В. Г. – Опубл. 25.04.2007. – 2 с.*

-2011-

6. Пат. 62534 U Україна, МПК А61Р 9/12 (2006.01), G01N 33/535 (2006.01).
Спосіб індивідуального підбору антигіпертензивної терапії / Поляков А. Є.,
Степанова А. В. ; заявник та патентовласник Одес. нац. мед. ун-т. –
№ u201106684 ; заявл. 30.05.2011 ; опубл. 25.08.2011, Бюл. № 16. – 4 с.*

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Магістерські роботи

1. Иванова Е. С. Липидный спектр плазмы крови у больных с метаболическим синдромом после хирургического бариатрического вмешательства : магистер. работа / Е. С. Иванова ; Одес. гос. мед. ун-т, Каф. внутр. медицины № 3 с курсом сестр. дела. – Одесса, 2010. – 53 с.
2. Кузнецова О. В. Изучение морфологических, патогенетических и клинических особенностей течения атеросклероза у больных сахарным диабетом : магистер. работа / О.В. Кузнецова ; Одес. гос. мед. ун-т, Каф. факультет. терапии. – Одесса, 2003. – 63 с.
3. Савельева О. В. Влияние низкомолекулярных гепаринов (клексана) на течение заболевания и гемостаз у больных с различными вариантами нестабильной стенокардии : магистер. работа / О. В. Савельева ; Одес. гос. мед. ун-т, Каф. факультет. терапии. – Одесса, 2002. – 45 с.
4. Солоденко А. Г. Изучение маркеров метаболического синдрома среди контингента больных кардиологического и эндокринологического профиля : магистер. работа / А. Г. Солоденко ; Одес. гос. мед. ун-т. – Одесса, 2001. – 44 с.
5. Трегубенко А. Ю. Выявление и медикаментозная коррекция скрытых форм сердечной недостаточности у больных с окклюзиями брюшной аорты и её ветвей : магистер. работа / А. Ю. Трегубенко ; Одес. гос. мед. ун-т, Каф. факультет. терапии. – Одесса, 2003. – 45 с.
6. Чернявський В. Г. Клінічна значущість лазерно-кореляційної спектроскопії конденсату видихаємого повітря при хронічному обструктивному захворюванні легень : магістер. робота / В. Г. Чернявський ; Одес. держ. мед. ун-т, Каф. факультет. терапії з курсом сестр. справи. – Одеса, 2005. – 92 с.

Кандидатські дисертації

1. Ковальчук Л. І. Застосування симвастатину в лікуванні хворих на вазоспастичну форму стенокардії: корекція кристалофізичних властивостей ліпідів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мед. наук : 14.01.11 / Л. І. Ковальчук ; Дніпропетров. держ. мед. акад., АМН України, Ін-т гастроентерології. – Дніпропетровськ, 2005. – 20 с.
2. Панюта О. І. Застосування синусоїдальних модульованих струмів в лікуванні хворих на гіпертонічну хворобу з супутнім синдромом апное уві сні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мед. наук : 14.01.33 / О. І. Панюта ; Укр. НДІ мед. реабілітації та курортології, Одес. держ. мед. ун-т, Каф. внутр. медицини № 3 з курсом сестр. справи. – Одеса, 2008. – 22 с.
3. Савельєва О. В. Зміни гуморальної та клітинної ланки імунної системи, параметрів гемостазу у хворих на ішемічну хворобу серця, які зазнали впливу іонізуючої радіації в низьких дозах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мед. наук : 14.01.11 / О. В. Савельєва ; Ін-т кардіології ім. М. Д. Стражеска АМН України, Одес. держ. мед. ун-т. – Київ, 2007. – 23 с.
4. Хижняк О. В. Діагностична та прогностична значущість дослідження субфракційного складу сироватки крові у хворих на гострий інфаркт міокарда : дис. ... канд. мед. наук : 14.01.11 / Хижняк О. В. ; Одес. гос. мед. ун-т. – Одеса, 2008. – 142 с.
5. Чернявський В. Г. Застосування ліпіну та бішофіту у сполученні з фізіотерапевтичними методами при хронічному обструктивному захворюванні легенів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мед. наук : 14.01.33 / В. Г. Чернявський ; Крим. респ. НДІ фіз. методів лікування і мед. кліматології ім. І. М. Сеченова, Одес. нац. мед. ун-т. – Ялта, 2011. – 21 с.

- б. Шишкін В. В. Порівняльна оцінка діагностичної та прогностичної значущості маркерів атеросклерозу у хворих ішемічною хворобою серця : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мед. наук : 14.01.11 / В. В. Шишкін ; АМН України, Інститут кардіології ім. М.Д. Стражеска. – Київ, 2007. – 22 с. *

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК СПІВАВТОРІВ

Українською

А

Андрієвська С.О. 29/3

В

Власенко О.І. 21/1

Г

Годзієва І.М. 9/1

Д

Дець В.В. 9/1

Є

Євдокимова Т.Б. 14/23

Єксарева Т.А. 31/1

І

Іванова К. С. 29/1, 31/2, 32/1, 32/3

Іванова Я.І. 17/39

К

Кедік В.В. 34/1

Ковальчук Л.І. 13/20, 14/22, 14/23,
15/33, 16/35, 16/36, 28/1, 29/3, 31/1, 31/2
32/1

Коломієць С.М. 9/1, 13/19, 19/3, 22/1
35/2

Коноваленко О.А. 9/1

Кравченко Л.С. 16/39, 25/1

Кравчук О.Є. 9/1

Кучеренко О.В. 32/1

Л

Лаврова І.А. 16/35

Луки Л.Г. 9/1

М

Мінаков О.І. 9/1

Мінаков О.І. (ред.) 9/1

Муравська О.М. 15/33, 29/3, 30/1, 31/2
32/1

Н

Напханюк В.К. 26/1

Носкін Л.О. 35/4

П

Петросян О.В. 13/17

Полякова Є.А. 32/1

Понятовська Т.Ю. 16/38

Пришва С.В. 21/1

Прокопова Т.М. 14/22, 14/23,
15/33, 28/1, 29/3, 31/2, 32/1, 34/1

Р

Руденко Р.О. 35/1

С

Савельєва О.В. 14/21, 25/2, 26/1

Солоденко Г.М. 22/1, 35/2

Солоденко О.Г. 13/19, 15/28, 22/1,
25/1, 35/2

Степанова А.В. 16/37, 36/6

Ф

Федчук О.П. 13/20, 14/22, 19/3
19/4, 35/1

Х

Хижняк О.В. 35/3

Ч

Чернецька Г.В. 30/1,33/2
Чернецька О.В. 30/1,33/2
Чернявський В.Г.35/5

Ш

Шишкін В.В.16/35,16/36,27/1,31/1
31/2,35/4
Шухтіна І.М. 32/1

Ю

Юрлов В.М. 19/3,35/1

Я

Якіменко О.А. 9/1

Російською

А

Альсахарани Х.М. 23/1
Андрієвська С.А. 15/29
Артеменко А.В. 9/2

Б

Бажора Ю.И. 14/25
Барняк Е.М. 20/3
Бархоткина Т.М. 9/2
Брезицкий Ю.И. 9/2

В

Ворохта Ю.Н. 10/1

Г

Гедражко В.Н. 8/1
Годзиева И.Н. 33/1
Гончарук Л.В. 9/2
Гончарук С.Ф. 9/2
Грабченко А.П. 23/2,23/3
Грубник В.В. 10/1

З

Запорожан В.Н. 10/1
Запорожан В.Н. (ред.)8/2,10/1
Зелинский А.А. 10/1
Зубаренко А.В.10/1

И

Иванов А.Н. 9/2

К

Калинчук С.В. 15/29
Карташ О.А. 30/2,33/1
Касьяненко А.В. 9/2
Ковальчук Л.И. 21/2,24/1,24/2,25/3
Ковальчук Ю.П. 14/25
Коломиец С.Н. 8/1,8/2,9/2,12/13
Кротенко В.К. 15/29

Л

Ланда С.Б. 14/25
Левченко Е.М. 15/32

М

Мазурова И.К. 15/30
Мартынова Н.Г. 15/32
Минаков А.И. 8/1,8/2

Н

Назаров Е.И. 9/2
Носкин Л.А. 14/24,14/25

П

Пахомова Е.О.28/2
Полясный В.А. 10/1
Прокопова Т.Н. 8/1,11/2,12/12,12/13
24/1,24/2,25/3
Прокопчук Ю.В. 9/2

Р

Рожков В.С. 9/2
Рожкова Е.О. 9/2
Рожковская Н.Н. 10/1
Руденко Р.А. 20/3

С

Сафонова С.Г. 14/26
Сидоров В.И. 9/2
Сидоров Г.М. 8/1
Скотникова О.И. 14/26
Солоденко А.Г. 9/2,23/1
Солоденко Г.Н. 23/1
Степанова А.В.29/2,30/2

Т

Тимченко А.А. 23/1
Трегуб Т.В. 28/2

Ф

Федчук А.А. 20/3

Федчук А.П.12/9,12/11,20/3,
21/2

Х

Хижняк Е.В.13/18,14/25,22/2,24/3
26/2,27/2

Ч

Чарьєв Х.Э.11/2

Черняк В.А.11/1

Ш

Шакун Л.С.12/11

Шаповалова А.А. 9/2

Шишкин В.В. 14/24,14/27,32/2

Шмакова И.П. 9/2

Штанько В.А. 10/1

Ю

Юрлов В.М.19/2

Юрлов В.М. (ред.)8/1

Я

Якименко Е.А. 8/2,9/2

Янко С.В. 9/2

Англійською

A

Appelhans O.L. 17/40

F

Fedchouk A.P. 20/2

K

Kravchenko L.S. 17/40

P

Pasechnik O.V. 17/40

R

Rudenko R.A. 20/2

S

Shcherbakov S.V. 17/40

Shevchenko L.D. 20/2

Y

Yurlov V.M.20/2

Література:

1. Профессора Одесского национального медицинского университета / сост. : В. Н. Запорожан [и др.]. – Одесса : ОНМедУ, 2016. – 320 с.
2. Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня працівників освіти : указ Президента України № 427 від 01.10.2016 р. // Верховна Рада України : офіційний вебпортал парламенту України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/427/2016#Text> (дата звернення: 02.11.2021)